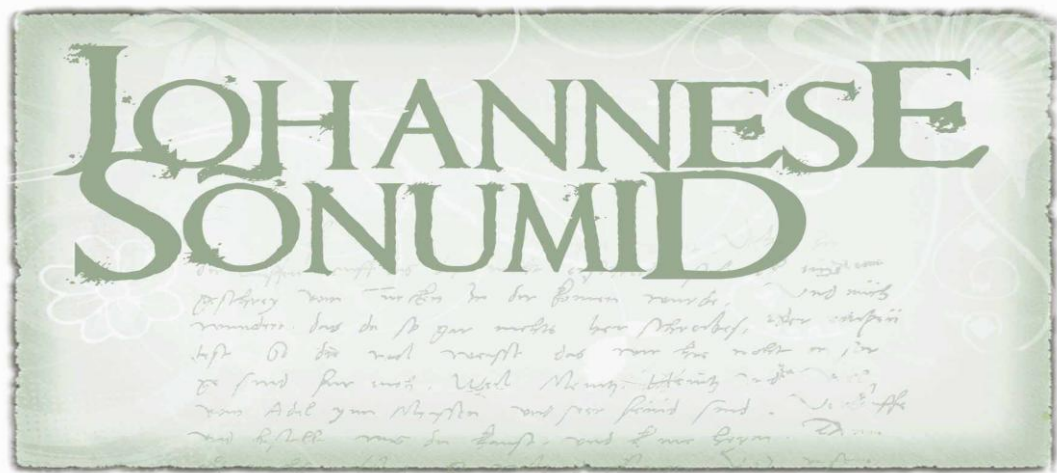

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus

APRILL 2025

Kallid õed ja vennad Kristuses,

soovin teile südamest rõõmsaid, lootusest ja Kristuse lähedalolust täidetud ülestõusmispuhi ja tervitan Ülestõusnud Issand Jeesus Kristuse sõnadega: „Ma olin surnud, ning ennäe, ma elan igavesest ajast igavesti ning minu käes on surma ja surmavalla võtmed!” (Ilm 1:18).

On ehk pisut ootamatu, et tervitus algab viitega surmale. Jeesus ütleb, et „ma olid surnud”. Siiski on selline viide väga vajalik, sest lahus surmast poleks elu, lahus kannatusest ei mõistaks me trööstilulisust, lahus valust ei rõõmustaks me tervenemise üle. Nii on ka Kristuse ülestõusmisega, mis saab lõpliku tähenduse ja kirkuse just Tema kannatuse ja ristisurma süngel taustal.

Ent Jeesus jätkab, et nüüd „ma elan igavesest ajast igavesti”. Ka inimlik õiglustunne tunnistab, et Jeesus Jumala Pojana ja Jumalana, kes oli ja on õige, ei saanudki jääda surmavalda, vaid peabki elama igavesti. Kuid sügav saladus Jumal-inimesest Jeesusest on, et oma lunastava ristisurma ja ülestõusmisega avas ta meilegi tee igavesse ellu.

Jeesuse sõnas on suurim lohutus – „minu käes on surma ja surmavalla võtmed”. Neid võtmeid pole ei Moosese seaduses ega ripu need ka plekitul moraalseinal. Ei anta neid ka tasuks meie saavutuste eest. Surmast päästab ainuüksi Issand Jeesus Kristus, kes on lõppematu armastus ja halastus, kes kingib meile usu armastuses ja halastuses peituva igavese elu vastuvõtmiseks. „Teie olete armu läbi päästetud usu kaudu – ja see ei ole teist enestest, vaid see on and Jumalalt.” (Ef 2:8)

Küll on hea teada, et Kristuse ülestõusmine valmistas kõigile Temasse uskunud armsatele hingedele puhkepaiga Jumala rahu kustumatus valguses, oodates ihu ülestõusmist. See kindel lootus on meilgi, et maise elupäeva möödudes ootab meid igavene elu Kristuse trooni ees, kus võitnud kiriku osaduses kiidame ja austame püha ja armulist Kolmainu Jumalat igavesti.

Ülestõusmispuha õnnistussooviga

+Ove Sander

Põhja-Eesti ja Diasporaa piiskop

Piiskop Ove Sander. Foto: Erik Peinar

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA APRILLIS 2025

- T, 1. aprillil** kl 18.30 toomkoori lauluproov (Jaani saal).
- K, 2. aprillil** kl 18 segakoori lauluproov (Jaani saal).
- N, 3. aprillil** kl 18 kirikukontsert. Vanalinna Hariduskolleeegiumi keelpilliorkester, tšellosoolist Theodor Sink, dirigent Rasmus Puur. Pilet 10/15/20 € (toomkirik).
- R, 4. aprillil** kl 9 hommikupalvus. Teenib õpetaja Mart Salumäe (Jaani kirik).
- L, 5. aprillil** kl 11–15 toomkoori laulupeolaulude õppimise ja hääleseade laager (Jaani saal).
- P, 6. aprillil** kl 11 paastuaja 5. pühapäev. Jumalateenistus armulauaga. Teema: kannatuse pühapäev. Teenivad Mart Salumäe ja Kalle Jätsa, organist Lia Salumäe (toomkirik).
- T, 8. aprillil** kl 18.30 toomkoori lauluproov (Jaani saal).
- K, 9. aprillil** kl 18 segakoori lauluproov (Jaani saal).
- R, 11. aprillil** kl 9 hommikupalvus. Teenib õpetaja Mart Salumäe (Jaani kirik).
- L, 12. aprillil** kl 17 kirikukontsert. Tallinna Trompetiansambel ja Neeme Ots. Pilet eelmüügist 8 € / 12 €, kohapeal 11 € / 15 € (toomkirik).
- P, 13. aprillil** kl 11 palmipuudepüha jumalateenistus armulauaga. Lastekirik. Teema: Aukuninga alandustee. Teenivad õpetaja Mart Salumäe ja vikaarõpetaja Kristel Engman, organist Lia Salumäe (toomkirik).
- T, 15. aprillil** kl 18.30 toomkoori lauluproov (Jaani saal).
- K, 16. aprillil** kl 18 segakoori lauluproov (Jaani saal).
- N, 17. aprillil** kl 18 suure neljapäeva jumalateenistus armulauaga. Teenivad emeriitpiiskop Tiit Salumäe, õpetaja Mart Salumäe ja Tiina Kütt, organist Lia Salumäe (toomkirik).
- R, 18. aprillil** kl 14 suure reede jumalateenistus. Teema: Jumala Tall. Teenivad õpetaja Mart Salumäe, Tiina Kütt ja Kalle Jätsa, organist Lia Salumäe, segakoor (toomkirik); kl 15 ristitee 14 peatust (piiskopilinnus). Õpetaja Mart Salumäe ja abilised.
- L, 19. aprillil** kl 19 paasaöö missa, paasaküünla süütamine, ristimine ja konfirmatsioon. Teenivad õpetaja Mart Salumäe, vikaarõpetaja Kristel Engman ja Tiina Kütt, organist Lia Salumäe, toomkoor (toomkirik).
- P, 20. aprillil** kl 11 ülestõusmispüha jumalateenistus armulauaga. Teenivad emeriitpiiskop Tiit Salumäe, õpetaja Mart Salumäe ja Teno Ilves, organist Lia Salumäe, laulab segakoor (toomkirik); kl 12.30 palvus De la Gardie hooldekodus.
- E, 21. aprillil** kl 11.45 Meie Isa palve ühislugemine (Jaani kirik). Youtube'i otseülekanne https://www.youtube.com/live/4sWdUzDqaVo?si=FKF8-3o_2g2U9mo2.
- T, 22. aprillil** kl 18.30 toomkoori lauluproov (Jaani saal).
- K, 23. aprillil** kl 18 segakoori lauluproov (Jaani saal).
- R, 25. aprillil** kl 9 hommikupalvus. Teenib õpetaja Mart Salumäe (Jaani kirik).
- L, 26. aprillil** kl 9–13 talgupäev Jaani kirikus, kirikuaias ja kantseleis. Registreerimine: Lia 5303 9835. kl 16 „Piibel köögis”. Piiblitunni peab emeriitpeapiiskop Andres Pöder (pastoraat Suur-Lossi 1). Eelregistreerimine: Maria 5358 3276.
- P, 27. aprillil** kl 11 jumalateenistus armulauaga. Lastekirik. Ülestõusmisaja 2. pühapäev. Teema: Ülestõusnu tunnistajad. 10 aastat Tiit Salumäe piiskopiordinatsioonist ja Naiskodukaitse mälestuspäev. Teenivad emeriitpeapiiskop Andres Pöder, emeriitpiiskop Tiit Salumäe ja Tiina Kütt, laulab toomkoor, dirigent Sirje Kaasik, organist Lia Salumäe (toomkirik); kl 18 kontsert „BACH & PÄRT”. Kammerkoor Voces Tallinn, dirigent Ingrid Malleus, oreil Ene Salumäe (piletiga, Jaani kirik).
- T, 29. aprillil** kl 10 EELK kirikukogu kevadistungi avajumalateenistus armulauaga (toomkirik); kl 18.30 toomkoori lauluproov (Jaani saal).
- K, 30. aprillil** kl 18 segakoori lauluproov (Jaani saal).

KUU JUHTSALM JA PALVE

Mina, mina olen see, kes teid trööstib! Kes oled sina, et sa kardad surelikke inimesi, inimlapsi? Js 51,12

Olge alati valmis kostma igäühele, kes teilt pärib aru lootuse kohta, mis teis on. 1Pt 3,15

Jumal, täida meid õige kartusega Sinu ees ja aita ära võita hirm inimeste arvamuse ees.
Aamen.

Koduseks lisalugemiseks: 1Pt 2,1–10; 1Pt 3,8–12

MEIE ISA PALVE ÜHISLUGEMINE

Möödunud aasta 28. märtsil kell 11.45 lugesime Haapsalu Jaani kirikus ja toomkirikus Meie Isa palvet samal ajal koos tuhandete palvetajatega üle Eesti.

Kutsun sind taas osalema Meie Isa palve ühislugemisel teisel ülestõusmispühal, **21. aprillil kell 11.45 Haapsalu Jaani kirikus**. See on Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikute ühine ettevõtmine, et jagada ühist palvehetke ja tunda end osana suurest kristlikust perest.

Palvehetkest on võimalik osa saada ka Youtube'i otseülekande vahendusel

https://www.youtube.com/live/4sWdUzDqaVo?si=FKF8-3o_2g2U9mo2.

Ülekande kava:

11.40 kirikukellad hakkavad lööma ja algab otseülekanne

11.45 Raimondo Laikre esitab Tõnis Mäe laulu „Palve”

11.48 tervitus – Liis ja Joel Rasmus Rimmel

11.49 Tallinna kristlike koolide õpilastega palvetame ühiselt Meie Isa palve. Kohapeal osalevad palves EKN liikmeskirikute juhid.

11.50 Ott Lepland esitab oma uut laulu, mis on kirjutatud Meie Isa palve ühislugemiseks

11.53 tänu – Liis ja Joel Rasmus Rimmel

11.55 otseülekande lõpp

Oled oodatud palveosadusse!

Mart Salumäe

APRILL TOOB HAAPSALLU HELISEVAT MUUSIKAT

Aprillis on muusikasõpradel mitu head põhjust seada sammud Haapsalu toomkirikusse või Jaani kirikusse, sest tulemas on kolm suurepärast ja omanäolist kontserti.

Neljapäeval, **3. aprillil kell 18** astub Haapsalu toomkirikus üles Vanalinna Hariduskolleeegiumi keelpilliorkester koos dirigent Rasmus Puuriga. Tšellol soleerib Theodor Sink. „Vaikse aja kontsert” kutsub mõtlema paastuajale ja vaatama enesesse ning esitamisele tulevad heliloojad Tõnu Kõrvits, Veljo Tormis, Cyrillus Kreek, Rudolf Tobias, Dobrinka Tabakova, Ernest Bloch, Vladimir, Martynov, Samuel Barber, John Tavener, Valentyn Silvestrov, Henry Purcell ja Johann Sebastian Bach. Piletid hinnaga 10/15/20 € on saadaval Piletikeskuses ja kohapeal.

Vaiksaja kontserdid

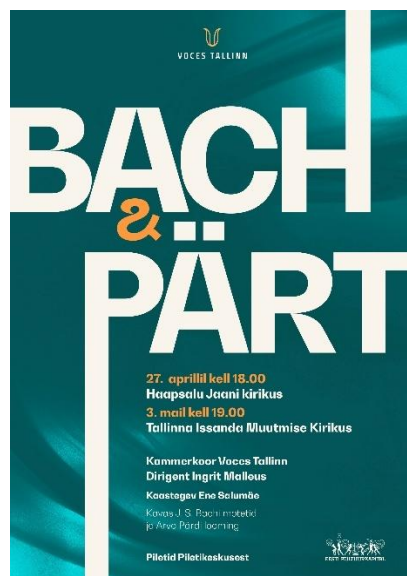
THEODOR SINK (tšello)
VHK KEELPILLIORKESTER
DIRIGENT **RASMUS PUUR**

piletikeskus
piletikeskus.com

3. APRILL **HAAPSALU** Toomkirik, kell 18
4. APRILL **PAIDE** Püha Risti kirik, kell 18
5. APRILL **TALLINN** Jaani kirik, kell 18

Palmipuudepüha eelõhtul, **12. aprillil kell 17** kõlab toomkiriku võlvide all puhkpillimuusika. Rahvusvaheliste trompetipäevade raames on meie külaliseks Tallinna Trompetiansambel, mis koosneb noorema generatsiooni silmapaistvatest eesti trompetitalentidest. Kaasahaaravas programmis on esindatud nii klassikalised meistriteosed G. Fr. Händeli ja J. S. Bachi loomingust kui ka meeleolukas Gerschwin. Ansambli ees soleerib tunnustatud eesti trompetist ja MUBA õppejõud Neeme Ots. Piletid fienta.com eelmüügist 8 € / 12 €, kohapeal 11 € / 15 €. NB! Kohapeal saab tasuda ainult sularahas.

Aprillikuu lõpetuseks on pakkuda maiuspala kõigile koorimuusika austajatele. **27. aprillil kell 18** kutsub kammerkoor Voces Tallinn Haapsalu Jaani kirikusse kontserdile „BACH & PÄRT”. Kontserdil põimuvad muusikalises dialoogis Johann Sebastian Bachi ajatud motetid ja Arvo Pärdi meditatiivsed kooriteosed, luues hingeduava atmosfääri ja sügava kontserdielamuse. Koori ees on dirigent Ingrid Malleus ja orelil musitseerib Ene Salumäe. Piletid on 1. aprillist müügil Piletikeskuses ja kontserdipäeval kohapeal.

Kammerkoor Voces Tallinn (varem Voces Musicales) on aastate jooksul kujunenud üheks Eesti juhtivaks kammerkooriks, saavutades märkimisväärsed konkursitulemused ning positiivset vastukaja kontserdipublikult ja -kriitikult nii Eestis kui ka kaugemal. 2015 pälvis koor Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapremia muusikaelu rikastavate kõrgetasemeliste kontsertide eest. 2009 ja 2020 anti koorile Eesti Kooriühingu aasta koori tiitel. Asutaja ja esimene dirigent oli Risto Joost. Koor on laulnud ka mitmete teiste dirigentide käe all nagu Stephen Layton, Peter Phillips, Neeme Järvi, Nikolai Aleksejev, Arvo Volmer, Olari Elts jt ning teinud koostööd tuntud orkestrite ja ansamblitega üle maailma.

Tere tulemast nautima muusikat!

Refereeris Maria Strauss

KUIDAS ELAD, EELK?

Kantsler Mõttus tahab olla koguduste nõuandja ja seljatagune

EELK kantsleri, õpetaja Andrus Mõttuse töövaldkond on EELK majanduselu ja konsistooriumi kantslei juhtimine. 2009. aastal Kambja koguduse juures praktikandina alustanud mees sai 2011. aastal diakoniks ning järgmisel aastal samas juba koguduse õpetajaks. Praeguseks on tema hoole all ka Ruhnu kogudus. Ruhnus veedab Mõttus igas kuus ühe nädala. „Olen seal väga hea meelega,” ütleb ta ise. Väikeses Ruhnu koguduses oli eelmisel aastal seitse leerilast, ristiti viis inimest. „Võib-olla see on niisugune õnnelik aasta. Ei pea seda enda teeneks,” oli õpetaja Mõttus tagasihoidlik.

Kirikuõpetaja ametiga samal ajal juhtis ta ka Tartu kutsehariduskeskust. „Need polegi nii väga erinevad ametid. Lihtsalt kõik kutseõpilased ei käinud kirikus ja kõik koguduseliikmed ei õppinud parasjagu ametit,” muigas Mõttus.

Kantsler Andrus Mõttus. Foto: erakogu

Kui kiriku kantsler ühtepidi majandab kogu kiriku vara, teiselt poolt hoolitseb ka koguduste eest, kuidas seda tööd siis kirjeldada?

Kantsleri tööülesanne on juhtida kirikuvalitsuse tööd, majandada kirikuvarasid ja koos majandusnõukoguga olla majandusküsimustes kogudustele toeks. Majandusnõukogu valib kirikuvalitsus. See on kantslerile abiks, kui on vaja rohkem päid kokku panna, et otsustada, kuidas ühes või teises valdkonnas edasi minna.

Mõned kogudused kasutavad usinasti kantsleri abi, kui on tarvis vahel omavalitsustega läbi rääkida. Kogudused tunnevad mõnikord, et ei ole pädevad mõnd otsust vastu võtma. Küsimustes, milles kogudus endale kindlaks jäädes võiks suhted omavalitsuse või teiste partneritega kannatada, siis olen pakkunud end kui kantslerit seljataguseks.

Mida arvate väitest, et EELK on rikas kirik – palju kallist kinnisvara käes?

Võiks siiski arvestada, kui palju on ajaloos kiriku käest vara ära võetud. Tavaliselt, jah, mõeldakse siin kohe nõukogude võimu peale, aga tegelikult kaotas kirik juba 1919. aasta maareformi ajal palju vara.

Varasem kirikumõis haris kirikule kuulunud maid ja majandas. Selle eesmärk oli teenida tulu, millest kirikut ülal pidada ja õpetajale palka maksta.

Kas praegu võiks siis ehk Kiriku varahalduse kohta öelda, et see on EELK kirikumõis?

(Naerab.) Kiriku Varahaldus loodi, kui tagasisaadud Vismari haigla kinnistu müügist saadud raha eest soetati kinnisvara, büroopindasid, mille rent peab andma tulu ja aitama kirikut ülal

pidada. Kiriku Varahaldus haldab ka kirikuvalitse hooneid Kiriku platsil ja Tehnika tänaval, kus tegutseb Pereraadio.

2004. aastal asutatud OÜ Kiriku Varahalduse arendused on ärihoone Jõhvis, äri- ja eluhooned Tallinnas Tatari ja Kentmanni tänaval, korterelamu Kassisabas. Oma järke ootavad Maakri tänava kõrghoone, Kristiina 10 elumaja ja Tartu mnt 16a ärihoone.

Üüripindade majandamisega saab tagada pikaajalise regulaarse sissetuleku. Kiriku Varahaldus nõustab ja aitab kogudusi, kui neil on soov kinnisvara arendada. Seda ka tehakse. Näiteks võib kohe tuua Haapsalu koguduse Pargi tänava kinnistut, kuhu on kavas rajada korterelamud. See on üks võimalus oma koguduse tegevuseks raha leida.

Suurem osa EELK kinnisvarast on ju kirikuhooned.

Kirikuhooned, mida kogudused peavad korras hoidma, on nagunii väga nõudlik kinnisvara. Suurem osa neist on muinsuskaitse all. Need ootavad litsentsiga ehitajaid ja renoveerijaid ning ajastumaseid materjale, töövõtteid. See kõik teeb ehitamise ja korrashoiu tavalise ehituse või remondiga võrreldes peaaegu poole kallimaks.

Nende kirikuhoonete juures on ka see oluline, et nad pärinevad ajast, mil maal elas ligi 80 protsenti rahvastikust. Praegu on suhe ju vastupidine. Need kirikud on praegustele kogudustele ka tarbetult suured.

Kas kirikuhooned on koguduste või EELK vara?

Varad kuuluvad kogudustele, aga on mõned piirangud. Kogudused saavad neid varasid kasutada, aga kui nad tahavad neid müüa, pikaks ajaks rentida või millegagi koormata, on neil tarvis kirikuvalitsuse nõusolekut. Seda on vaja kõigiks tehinguiks, mille kinnitab notar.

Sellel on väga lihtne põhjus. Et ei saaks väiksemat kogudust või vähem teadlikku nõukogu ära kasutades kantida kiriku varasid kõrvale. Et ei saaks isikliku kasu eesmärgil teha tehingut, mis kogudusele kahju toob.

Kas soetamisel ka peab nõu küsima?

Ei pea. Kokku võib osta nii palju, kui raha on.

Miks kogudused tahavad oma vara müüa?

Praegugi on päevakorral päris mitu tehingut, kus kogudus on taotlenud konsistooriumi luba millegi müügis. Põhjused on erinevad.

Kogudus, kes oli nõukaajal pastoraadist välja tõstetud, soetas endale maja, kus elas õpetaja ja tehti kantseleitööd. Nüüd on pastoraat tagasi saadud, aga mõlema ülalhoidmine käib kogudusele üle jõu. Nad tahavad teha korda ajaloolise hoone ja teise, vahepeal soetatud, müüa maha. Siis arutatakse läbi, mis tingimustel ja kuidas seda tehakse.

Kogudusele pärandati talu, kus olid majad, maad ja mets. Maid ja metsa jäi kogudus majandama, aga majade juurde mõõdeti neist tükkidest õuema ja müüdi see maha.

On ju kirikuid, mis ei ole koguduste omad, ka siin Läänemaal – Haapsalu toomkirik ja Rooslepa kabel. Kuidas see nii on läinud?

On mõned, mida ei ole tagastatud või isegi mitte tagasi tahetud. Rooslepa lugu ma täpselt ei tea. Tallinnas anti mõne aja eest kogudustele tagasi toomkirik ja Tallinna Jaani kirik. Varem kuulusid need linnale.

Tuleme tagasi pisikeste maakoguduste kirikute juurde. Need kogudused jäävad ju üha väiksemaks, noored on ära kolinud, vanad lahkuvad igavikku. Mis neist kirikuist niimoodi lõpuks saab?

Ega me ju keegi tea, mis neist saab. Kogudused tunnevad missiooni hoida neil vähemalt katus terve ja aknad-uksed ees. Ka muinsuskaitseamet toetab riigi rahaga kuigipalju nende ajalooliste hoonete korrashoidmist.

Minu peakogudus on Kambja kogudus. 18. või 19. sajandil on kirikut ehitatud suuremaks. Siis oli niisugune aeg, et inimesed ei mahtunud kirikusse ära. Nüüd on teistsugune aeg. Ega me tea, mis saab juba homme, kahe või kahekümne aasta pärast.

Meil toimus hooga suur linnastumine. Aga kaks asja panid inimesed mõtlema, et äkki ikka ei ole hea ninapidi nii väga koos olla. Üks oli koroona, teine on igasugune kuritegevus ja pahed. Lastega pered otsustavad, et nad tahaksid olla maal, et laps ei satuks liivakastis kogemata narkomaani süstlaga mängima.

Kui hajaasustus muutub populaarsemaks, tulevad inimesed maal ju lõpuks kiriku juurde tagasi.

Milline on teie meelest me kirikuhoonete seisukord?

Muinsuskaitseamet on aastatepikku aidanud remontida kirikuhooneid. Need pole suured summad, on aga ometi kaasa aidanud, et meie kirikud on kindlasti paremas seisukorras kui näiteks nõukogude aja lõpul. Neid, mis oleksid päriselt lagunened või varemetes, on vähe. Siiski tegutsevad Helme ja Karula kogudus mujal, Karulas kõrvalhoones ja Helmes vennastekoguduse palvemajas. Kambja kirik, mis põles 1944, taaspühitseti 2009, kuigi oli vahepeal varemetes. Nii uuesti üles ehitatud kirikuid on teisigi.

Varemetes kirikud on peamiselt endised õigeusu koguduste kirikud, sest sageli on neis paigus lõpetanud tegevuse ka õigeusu kogudused.

Väga südantsoojendav ettevõtmine on Kirikufond, ettevõtjate kokku pandud fond, kes otsib toetajaid kirikute kordategemiseks.

Korras kirikuhoone on märk tegusast kogudusest ja hoolas kogudus tõmbab inimesi juurde.

Räägime natuke kirikuõpetajate palgast.

Kunagi arvutasin – selleks et kogudus suudaks õpetajale palka maksta, peaks seal olema ligi sada liikmeannetatjat. See arv on nüüd kindlasti suurem. EELK 167 kogudusest tervelt 113-s on alla saja liikmeannetuse maksja. Enamik neid kogudusi paraku kahaneb.

EELK kogudused maksavad solidaarsusmaksu – 15 protsenti liikmeannetustest. Sellest osa läheb kirikuvalitsuse ülalpidamiseks, teine osa aga keskkassasse, kust toetatakse väiksemate koguduste vaimulike palkasid. Need summad pole kuigi suured. Paljudel koguduseõpetajatel on mõni teine palgatöö veel lisaks.

Koguduse õpetajad on kõrgharidusega ja võiksid saada haridusele vastavat palka. Paraku see võimalik ei ole.

Kuidas vaatab kiriku majanduse eest seisev mees selle peale, et need pisikesed kogudused võiks liituda või saaks neid liita?

Liitmisele on ikka mõeldud. Viru praostkonnas hakati praosti eestvõttel selles suunas mõtlema, nüüd aga on sellest loobutud.

Kirikuvalitsus või isegi kirikukogu on võtnud vastu otsuse, et väikestele kogudustele antakse avalduse alusel luba jätta nõukogu valimata. Nüüd on kirikuseadustikku sisse kirjutatud, et kui kahel järjestikusel perioodil jäetakse nõukogu valimata, on praosti kohustus algatada koguduse liitmine teise kogudusega. Kuidas see päriselt minema hakkab, me ei tea.

Kui kogudusel oma õpetajat ei ole, kasutatakse praegu hooldajaõpetajat. Võiks aga olla hoopis hooldajakogudus, st selle koguduse majandamise võtab üle suurem kogudus. Kui elu ses piirkonnas taastub või saab uut elujõudu, võib ta jälle hakata iseseisvalt tegutsema.

Me ei taha kergel käel kinni panna, lõpetada ega müüa. Kui on ka üks aktiivne inimene kogukonnas, võib ta olukorda muuta. Näiteks Tartumaa Rannu kogudus oli kaua hooldatav kogudus. Kuni sinna tuli üks aktiivne pere, kes hakkas käima ettevõtjaid pidi ja leidis toetajaid, et õpetajale palka maksta. Kogudus ärkas ellu. Kirikut remonditakse, on oma laulukoor, lastetöö ja leerilapsed.

Puudutasime enne kord kirikumõisa mõistet. Kas sihtasutus koguduse majandamiseks ja kiriku korrashoidmiseks võiks olla üks viis koguduse elu ülal pidada?

Sihtasutusi on koguduste juurde ju rajatud. Tartu Pauluse koguduses on sihtasutus, mis korraldab kontserte. See on ka ju ettevõtlus. Mitte ainult raha teenimise eesmärgil. Kui riik

eraldas kiriku taastamiseks raha, oli nõudmine, et seal tuleb teha avalikke üritusi, mitte ainult kogudusele, vaid ka laiemale sihtgrupile. Sihtasutus seda nüüd teebki.

Enamasti on sihtasutused koguduste juurde asutatud siis, kui on hakatud kirikut remontima. Siis on ka jumalateenistuslik elu justnagu ühes organis ja majanduselu teises organis.

Kuulun Tartu Maarja kiriku taastamise sihtasutuse nõukokku. Koguduse nõukogus ja sihtasutuse nõukogus on osalt küll samad inimesed, aga institutsioonide rollid on erinevad.

Kas praeguste kriiside taustal on inimesed valmis rohkem annetama?

Kui vaadata tagasi, on kirikuid või kloostreid ehitatud sageli just sügavate kriiside ajal.

Kui Ukraina sõda algas, oli näha, et inimeste jaoks on kiriku toetamine heategevus. Umbes nii, et inimene on igal aastal andnud näiteks 500 eurot heategevuseks, millest pool kirikule ja pool vähiravile. Kui siis vajasid abi ukrainlased, jagas see inimene oma 500 eurot ukrainlaste, vähiravi ja kiriku vahel, või andis hoopis kõik Ukraina heaks. Samal ajal on mõnes kohas toetus kirikule hoopis suurenenud. EELK liikmeannetajate hulk väheneb stabiilselt, aga annetuste hulk ei vähene.

Kirik on alati hädalisi aidanud. Kas kiriku abi vajajaid on viimasel ajal rohkem?

Tehakse ju mitmesugust statistikat ja leitakse, et inimesed elavad järjest paremini ja vaeseid jääb vähemaks ja olukord läheb paremaks.

Kirikutöö ei saa kunagi otsa. Mida rohkem sa teed, seda rohkem on tööd. See paistab välja ka koguduste juures, et kus on diakoonia-andidega inimesi. Nad leiavad endale alati rakendust. Leiavad üles need, kes abi vajavad, ja siis tundub, et abivajadust on järjest rohkem.

Kuidas EELK Lääne praostkonna kogudused majandamisega toime tulevad?

Lääne praostkond käib koos ja ajab oma asju hoolsalt. Praost Kaido Saak on nii kirikuõpetaja kui ka ettevõtja, see on hea kombinatsioon.

Küsis Andra Kirna

KAS BUTAFOORIAT ON VAJA INIMESEL VÕI JUMALAL?

Spirituaalne sõda ja tõetsing

„Miks sa ei usu? Teadlased on ju tõestanud, et Kristus tõusis üles.”

„Kuidas?”

„Haud oli ju tühi!!!”

Umbes selline oli dialoog noore naise ja luteri pastori vahel. Haapsalu koguduse paarkümmend inimest oli märtsi alguses taas teatreisil. Seekord Von Krahli, vaatasime soomerootslase Juha Jokela „Fundamentalisti”. Vikipeediat tsiteerides on fundamentalist *inimene, kes tõlgendab mingi õpetuse alusdogmasid või juhtide ütlusi sõna-sõnalt ja täidab neid kõrvalekaldumatult*. Kaheinimesetüki üks tegelane on noor naine Heidi (Liisa Saaremäel), kes otsib oma heitlikule elule pidet ja leiab selle ühes ususektis. Ta ei kahtle oma sektis õpetuses, isegi matkib sektijuhil võõrapärast aktsenti. Ta on sektis leidnud rahu, mida ta nooruses ennasthävitava kirega otsis. Seda rahu kardab ta nüüd kaotada.

Teine tegelane on luteri pastor, liberaalsete vaadetega, pisut edev ja enesekeskne mees Markus (Erki Laur). Ta nimetab ennast agnostikuks, st inimeseks, kes arvab, et lõpuni ei saa midagi tunnetada ja seetõttu pole võimalik väita, kas Jumal on või ei ole.

Heidi vankumatu usk puruneb, kui ta kuuleb oma last rääkimas isa, sektis juhi ja Heidi abikaasa häälega. Heidi otsib taas tuge Markuselt ja kui Markus ta hülgab, üritab enesetappu.

Heidi ja Markus tahtsid ja võinukski olla armastajad, kui nende vahel ei oleks olnud seda „tühja hauda”. Pastor Markus – vist? – kahetseb Heidi hülgamist ja nimetab end lõpus saatana tööriistaks. Keegi peab ju süüdi jääma.

Seesama „tühi haud” lõhestab ka meie luteri kirikut, ühel pool uuendusmeelsed, teisel pool alalhoidlikud. Ühed püüavad piiblitugusid sobitada nüüdisaegsete teadmiste ja vaadetega, teised näevad selles kristluse lagundamist ja kadu. Mõlemal on omajagu õigust, aga vaidlus sel teemal on kirglik ja kompromissitu. Nagu Jokela näidendiski.

Stseenid lavastusest „Fundamentalist”. Fotod: Von Krahli teatri kodulehelt

Usuteema huvitab inimesi, olgu või näiteks see, et „Fundamentalisti” mängitakse 2021. a novembrist, antud on rohkem kui sada etendust ja saal on ikka täis. Või et näidendi võttis lavastada tudeng Marta Aliide Jakovski oma bakatööna.

Usk on mõneti tabuteema, iga inimese isiklik asi. Koolis meil usuõpetust ei ole. Ent teoloogiliselt harimata inimene on ajuloputajaile kerge saak. Piibel, tark raamat, ühendab ja koondab inimesi, annab tuge ja lootust, aitab maailma mõista, aga kõike head võib kasutada ka halva tegemiseks.

Kuidas see lõhe ületada? Ei tea, ja kas õpetatud teoloogidki teavad. Küsimusi esitab lavastus teisigi. Mis on tõde ja kas neid saab olla mitu? Mis on fanatism ja millal see muutub ohtlikuks? Milline peaks olema usk, mis pole teistega manipuleeriv, teisi allutav ja hullutav? Kui kaugele võib oma peaga usku tõlgendades minna? Nagu lavastuses, võib ühtviisi halvasti minna nii fundamentalistil kui ka agnostisistil. Mõlemad ületasid mingi piiri.

Näidendi autor Juha Jukola tunnistab Postimehele antud intervjuus, et „Fundamentalist” põhineb tema usust eemaldumise lool. „Kuulun endiselt kirikusse ja pean end agnostikuks,” ütleb ta. Kas see, st ühel või teisel põhjusel kirikust eemaldumine võib olla ka meie kiriku tulevik?

Kui usud, siis on, ütleb Põrgupõhja Jürka. Jah, aga see tühi haud!

Lehte Ilves

JUMALA SEATUD PAAST

Haapsalus on oikumeenilisel koostööl pikk ajalugu. Kahe naaberkoguduse – EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse ja EAÕK Haapsalu Maria-Magdaleena koguduse – heanaaberlike suhete kinnituseks käis preester Jüri Ilves Piibel Kõõgis kokkusaamisel 15. märtsil rääkimas paastu põhimõtetest ja praktikast õigeusu kirikus.

Preester Ilves tõi välja, et Jumal ise on seadnud inimkonnale paastu. See sündis juba Eedeni aias, mil Jumal keelas süüa ühest konkreetsest puust, hea ja kurja tundmise puust. Külaline toonitas, et paast, patukahetsus ja palve käivad koos. Kristus andis juhise, kuidas paastuda – seda tuleb teha tänumeeles ja olemata paatoslikult kurvameelne. Paastu mõte on meelega uuenemine, meelega parandus (*metanoia* – ld. k), mis toob kaasa põhjaliku muutuse inimese hinges, vaimse pöördumise ja uuenemise.

Suur paast eelneb ülestõusmispühadele ja jõuludele, kuid igapäevased paastupäevad on ka kolmapäev ja reede – kolmapäeval meenutatakse Jeesuse reetmist Juuda poolt ja reedel

Kristuse ristilöömist. Seda, et paast on õigeusu praktikas kesksel kohal, kinnitab ka tõik, et aasta 365 päevast on 200 paastupäevad. Ka tänapäeval on õigeusu praktikas paast väga oluline. Paastumise meelsust iseloomustab alandlikkus ja tänulikkus. Nagu on öelnud Tallinnas Vene emigrantide perekonnas sündinud õigeusu teoloog, preester ja kirjanik Alexander Schmemmann (1921–1983), on paastumise meel helge kurvameelsus.

Piiblitunni pidas EAÕK Haapsalu Maria-Magdaleena koguduse preester Jüri Ilves.

*Köögiviljaragu riisiga.
Fotod: Kristel Engman*

Tänulikult ja vaimselt rikkamana lahkusid osalejad ka Piibel Köögis kokkusaamiselt, nii mõnelgi mõttes soov teha veel käimasoleval paastuajal maitavat köögiviljaraguud, mida ühiselt valmistasime ning mis on pärit Lia Virkuse ja Margit Arndt-Kalju raamatust „Paastuköök. Traditsioonide valguses”.

Aitäh sisuka õhtu eest naaberkoguduse vaimulikule ja kõigile osalejatele!

Kristel Engman

Köögiviljaragu riisiga

Neljale kuni kuuele

Vaja läheb: 2 baklažani, 3 paprikat, 3 tomatit, 1 sibul, 50 g pruuni riisi, 5 küüslauguküünt, 0,5 dl taimeõli (sobib ka oliiviõli), 8–10 dl puljongit või vett, soola ja maitserohelist.

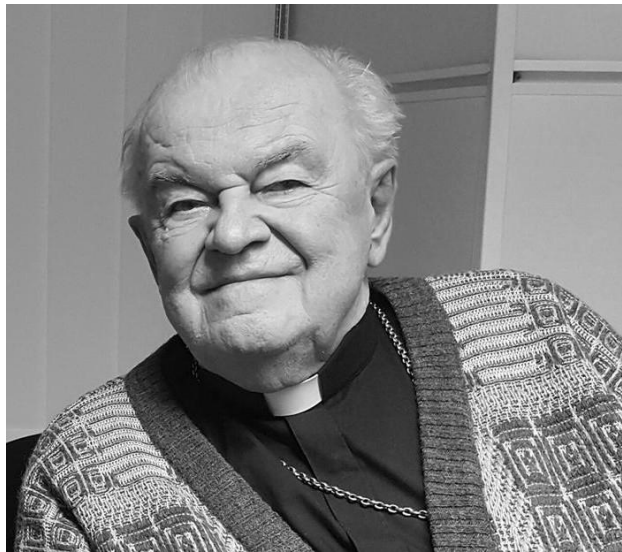
Valmistamine. Lõika baklažaanid, paprikad ja sibul rõngasteks ning tomatid suurteks sektoriteks. Lao aedviljad kihtidena malmpotti, maitsesta iga kihti soolaga. Viimaseks kihiks pane pestud riis ja torka sinna sisse ka puhastatud küüslauguküüned. Vala üle õliga ning lisa puljongit, nii et kõik oleks kaetud. Hauta ahjus või pliidil kaane all mõõdukal kuumusel kuni riisi valmimiseni (u 30 minutit). Ära sega. Enne serveerimist eemalda küüslauk. Riputa peale maitserohelist.

MEENUTADES VAIMULIKKU JA ÕPPEJÕUDU EENOK HAAMERIT

27. veebruaril sai 89 aasta vanuses kojukutse EELK vanim tegevvaime Enok Haamer. Tema mälestuseks on eri väljaannetes ilmunud juba mitmeid kirjutisi. Haapsaluga tal otsest kokkupuudet küll polnud, kui mitte arvestada pika elu jooksul ette tulnud lühemaid või pikemaid külaskäike. Siiski on ka meie koguduses küllalt neid, kes Enok Haamerit tundsid ja mäletavad.

Üks neist on meie koguduse nõukogu liige Teno Ilves, kes 1998 lõpetas Enok Haameri asutatud ja juhitud Tartu teoloogilise akadeemia ning on meie koguduse pikaajaline kaastööline ja teenib ustavalt kaasa jumalateenistustel abilisena.

Alljärgnevas usutluses on küsija rollis Mart Salumäe ning vastaja Teno Ilves.

Enok Haamer (17.05.1935–27.02.2025) Foto: ERR

Oled õppinud teoloogiat Tartu teoloogilises akadeemias, mille asutas ja mida juhtis Enok Haamer. Kirjelda toleaeget õpikeskkonda. Kuidas oli õppetöö korraldatud, kes seal loenguid pidasid ja kes Sinuga samal ajal õppisid?

Õppisin Tartu teoloogia akadeemias (TTA) aastail 1994–1998 ja lõpetasin I lennu hulgas. See oikumeeniline erakõrgkool asutati Tartus sügisel 1992 suuresti Enok Haameri eestvedamisel. TTA kasvas välja Enok Haameri varasemaist usuõpetajate koolitamise kursustest Tartus ja Tallinnas. Koolis õpetati bakalaureuse tasemel klassikalisi teoloogia valdkonna aineid nii nagu Tartu ülikooli usuteaduskonnas ja praeguses usuteaduse instituudis. Peale selle veel mitmed huvitavad ja praktilised kursused: hingehoid, raamatupidamine, inimese füsioloogia ja patoloogia, vanakreeka, -heebrea ja ladina keel, häälekoolitus, eetika alused, kirjandus, eesti keel.

Õppetöö oli sessioonipõhine. Kahenädalasele aktiivsele loenguperioodile Tartus järgnes iseseisev töö kodus. Lektoriteks olid tuntud ja tunnustatud õpetajad, professorid ja kirjanikud, sh Enok Haamer ise, kes pidas loenguid peamiselt Eesti rahvaluule ja -kombestiku kristlikest seostest ja mõjudest. Tuntumad lektorid olid tol ajal theol.-dr ja prof.-emer Evald Saag, kirjanik ja luuletaja Lehte Hainsalu, kirikuajaloolane Riho Saard, religioonipsühholoogia prof Tõnu Lehtsaar, usundiloolane Ringo Ringvee, vanakreeka ja heebrea keele õpetaja Elmi-Johanna Pata, religiooniloolane ja teol. Jaan Lahe, hingehoidja Naatan Haamer jt. Minu kursusel õppis väga mitmesuguse vanuse ja taustaga inimesi üle kogu Eesti. Oli nii keskkoolilõpetajaid kui ka inimesi, kel oli huvi teoloogia või praktilisema kirikutööga seotud valdkonna vastu. Paljud jäid pärast lõpetamist seotuks kiriku ja kirikutööga. Kellest sai pisut hiljem nt kirikuõpetaja, kaplan või hingehoidja.

Milliseid aineid õpetas Eenok Haamer? Mis tema loengutest on eriliselt meelde jäänud?

Kui ma õigesti mäletan, siis ta pidas enamasti loenguid eesti rahvapärимuste ja kristluse vahelistest seostest, sarnasustest ja mõjutustest. Tema peamine idee oli, et eesti rahvapärимus on olnud läbi aegade tihedas vastastikuses vastasmõjus kristlusega. Selle ilminguid on eriti märgata rahvapühades, rahvalauludes ja -lugudes. Võimalik, et ta pidas loenguid ka katehheetikast ja homileetikast ehk kuidas pidada jutlusi jm kiriku liturgiasse kuuluvaid kõnesid.

Kõige enam jäigi meelde tema tugev kirg eesti rahvapärимuse ja kristluse seoste otsimisest. Mulle tundub, et ta oli ainus rahvaluule ja -pärимuse uurija, kes on selle suunaga nii põhjalikult ja pikalt tegelnud. Ta oli nagu tänapäeva Jakob Hurt, kes tegeles eesti rahvapärимuse kogumise, uurimise ja mõtestamisega.

Kas ja kus käisite õppereisidel ja mis neist on meelde jäänud?

Eredalt on meeles tema korraldatud õppereis Saksamaa hernhuutlaste keskusesse Erfurdi lähedal ja Šveitsi. Eenok Haameril olid tihedad ja head suhted Saksamaa ja Euroopa hernhuutlastega, kes olid ka aktiivsed TTA toetajad. Käisime Erfurdis protestantlikus augustiinlaste ordu kloostriks, kus elas ja tegutses ka mungana Martin Luther. Käisime ka Šveitsis imekaunis Neuchâтели linnas.

Väiksemaid reise oli ka Eestis, nt Mustveesse, Tarvastusse, Vastseliinasse. Selliste õppereiside korraldamine näitas, kui tõsiselt Eenok Haamer suhtus TTAs antavasse haridusse. Õppetöö ei piirdunud mitte ainult loengu- ja eksamisessioonidega, vaid sinna juurde käis alati ka praktiline, „käed külge”-lähenemine, mis tegi kogu õppeprotsessi mitmekülgseks ja huvitavaks.

Teno Ilves Foto: Heino Kahem

Teenid juba pikka aega meie koguduses jumalateenistuse abilisena. Mida omal ajal õpitust oled saanud kasutada koguduses kaasa teenides ja mida oled neist õpinguist kaasa saanud igapäevaseks eluks ja usueluks?

Eelkõige olen saanud teadmisi kristlikust teoloogiast laiemalt, sest see oli peamine põhjus, miks ma sinna üldse õppima läksin. Mul oli huvi just kristliku ja Vana Testamendi teoloogia vastu. Muud maailmareligioonid mind sel ajal väga ei paelunud. Eks andnud TTA mulle teadmisi ka kiriku elu praktilise poole pealt, sest õpingute ajal kutsus Tiit Salumäe mind tööle Haapsalu koguduse sekretäriks.

TTAs õppimine on andnud mulle tõsise huvi teoloogia, filosoofia ja kultuuriteooriate vastu, millega ma olen tegelnud aktiivselt tänini.

JALUTAJA TEEJUHT

Kristlikud märgid Haapsalu linnaruumis 4.

Borki sammas

Esimene teadaolev monument Haapsalu linnaruumis oli nn Borki sammas, mis püstitati umbes 1890. aastal. See oli pühendatud Vene keisri Aleksander III auks, kellel 17. oktoobril 1888. aastal Borki küla juures Harkovi kubermangus toimunud rongiõnnetusest õnnestus ellu jääda. Õnnetuses sai 21 inimest surma ja 37 vigastada. Ka keisriperekonna vagun purunes, kuid väidetavalt suutis keiser Aleksander oma kätega hoida vagunilage üleval. Borki-päeva tähistati riigipühana. Sambal oli ikooniga tahvel kirjaga (eestikeelses tõlkes): „Keiser Aleksander III ja tema majesteetliku perekonna elu imelise pääsemise mälestuseks 17. okt. 1888”. Samba tipus asus vene õigeusku sümboliseeriv ristiga sibulkuppel. Borki samba püstitamisest alates polnud Haapsalu turuplats (nüüd Lossiplats) mitte ainult kauplemisskoht ja linna keskväljak, vaid kandnud riigivõimule omast mentaalsust.

*Turuplats. Raekoja pargi servas nn Borki sammas.
Foto: Theodor Haack, umb. 1900. SALM kogu*

Vabadussõjas langenud läänlaste monument

Nagu mujal Eestis, sooviti ka Läänemaal pärast Vabadussõja lõppu jäädvustada riigi iseseisvuse eest langenute mälestust. Haapsalu Kaunistamise Seltsi algatusel otsustati 1922. aastal rajada Vabadussõjas langenud Läänemaa sõjameeste mälestussammas. Mälestussamba asukohaks valiti Borki samba asukoht turuplatsil, raekoja pargi serval. Borki sammas viidi lossiõuel olevasse vanasse viljaaita. Viimased andmed selle samba olemasolust on 1937. aastast.

Vabadussõja mälestussamba konkursil osalesid Jaan Koort, Voldemar Mellik, Anton Starkopf ja Roman Haavamägi. Võistluse võitjaks osutus Voldemar Melliku kavand, temalt telliti töö ja mälestussamba ehitus. Monument oli vormilt paekividest laotud obelisk, mille päises oli lihtsa Eesti sõduri figuur. Monumendi nimeplaadile kanti 201 Läänemaa mehe nimed, kes

Vabadussõja lahingutes langesid. Vabadussõja monumendi pidulik avamine oli 9. novembril 1924.

Turuplats. 1930. aastad. Foto: SALM kogu

Nõukogude okupandid õhkisid monumendi 1941. aasta 19. juuni öösel, olles enne üritanud sammast aluselt traktoriga maha tõmmata. Mõni päev pärast hävitustööd tekkis samba asemele lillepeenar – sinised, tumesinised ja valged võõrasemad, mis moodustasid kokku rahvusliku trikoloori. Lillepeenra autor oli linnaaednik Karlos Tuulik. Punavõim likvideeris lillepeenra kohe. Nõukogude ajal oli monumendi asukoht tühi. 1950. aastate eskiisjoonise kohaselt oli Vabadussõja monumendi asukohta planeeritud Lenini kuju. Ilmselt jäi Lenin püstitamata Jaani kiriku torni pärast, mis Lenini kuju tagant paistma oleks jäänud. Kiriku torn ei tohtinud mingil juhul fotodele jääda. Vabadussõja monument taasavati 27. novembril 1994. Taastamisprojekti koostas Tõnis Padu, sõdurikuju modelleeris ja raius välja Vambola Mets, obeliski ehitas AS Haapsalu Restauraator.

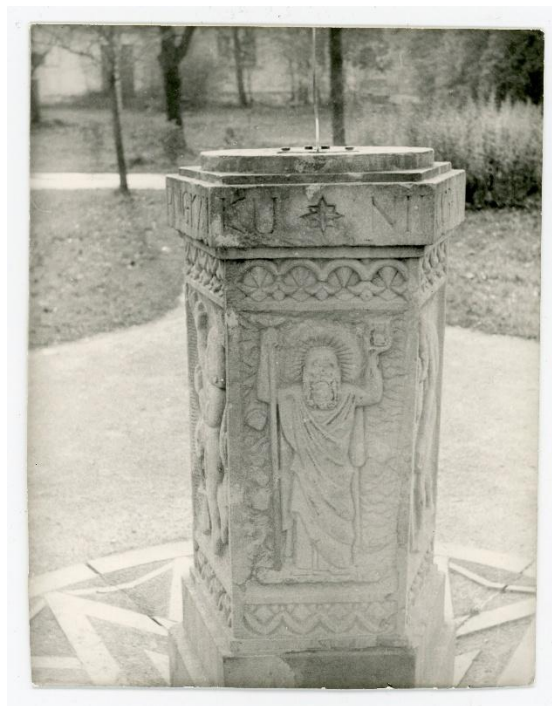
Obelisk

Haapsalus asuv paekividest laotud Vabadussõja monument oma vormilt kujutab obeliski. Siinkohal peatuks põgusalt obeliskil kui monumendi tüübil, mida eri ajastutel on tõlgendatud väga erinevalt. Algupäraselt püstitati obeliske Vana-Egiptuses päikesejumal Ra auks. Umbes 30 eKr haaras Vana-Rooma kontrolli Egiptuse üle. Egiptuse obeliske hakati uhkuseks ja linna kaunistamiseks Rooma vedama. 37 eKr lasi keiser Caligula tuua Aleksandriast Rooma 25 meetri kõrguse ja 331 tonni kaaluva obeliski, mis pandi püsti tema tsirkuseareeni keskele (see asus hilisema Püha Peetruse basiilika läheduses). Caligula obeliski juures tsirkuseareenil hukati kristlasi, sh Püha Peetrus, mistõttu hakati obeliski seostama Püha Peetruse märtrisurmaga. 1586. aastal paavst Sixtus V korraldusel paigutati Caligula obelisk Püha Peetruse väljaku keskele, kus ta on siiani, ja obeliski tippu pandi rist. Sellest ajast on obelisk kristliku tähendusega monumendi tüüp. Nõukogude ajal kaaperdati kõige muu hulgas ka obeliskid ja anti neile Nõukogude võimu ülistav mõõde. Eestis on kõige tuntum Maarjamäe obelisk. Aga nagu eespool näha, on aegade jooksul monumente ja monumentide asukohti ümber mõtestatud ehk siis neile uus mentaalne mõõde antud. Aja jooksul eelnev tähendus unustatakse.

Obelisk Püha Peetruse väljakul Vatikanis. Foto: Internet

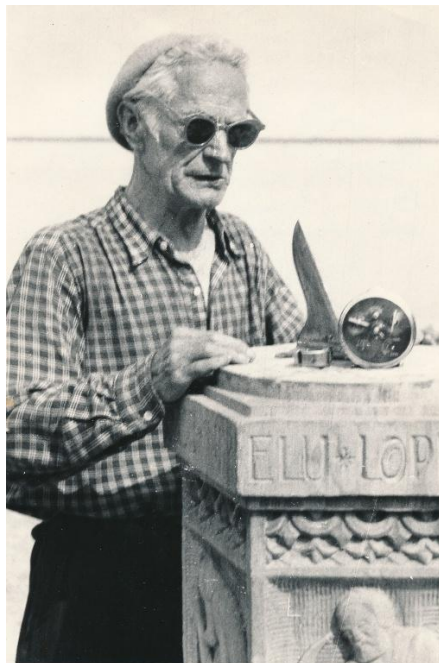
Päikesekell

*Päikesekell promenaadil 1982. aastal. Esiplaanil Looja-Jumala kujutis.
Foto: Evald Pallo. SALM kogu*

1924. aastal tegi skulptor Roman Haavamägi dolomiidist 5-tahulise päikesekella, mis paigutati promenaadile. Ümber tahkude kulgeb tekst „Nii kaob inimelu aja lõpmatusse ringkäiku”. Tahuka peal on numbrilaud ja kiil päikesevarjuga aja määramiseks. Haapsalu päikesekella n-ö standardtekst kõikvõimalikes tutvustustes on: „Kella tahkudel on kujutatud inimese eluteed, alustades lapsest ja lõpetades kepi najale toetuva raugaga.” Inimese eluteed kujutavad tõesti neli tahku. Ühel tahul väike laps püüab liblikat, teisel nooruk pingutab vibu, kolmandal täismees püüab kala ja neljandal kõnnib rauk kepi najal. Märkamata jäetakse viies tahk, mis on esiplaanil promenaadil jalutajaile. See kujutab Looja-Jumalat, kes hoiab käes liivakella ja

mõõdab sellega aega, mida ta inimesele on andnud. Roman Haavamägi loodud päikese kellal on inimesele antud aja algus ja ots Jumal.

*Skulptor Roman Haavamägi päikese kella juures. Ilmselt lõpetamas taastamistööd.
Foto: 1960. a. SALM kogu*

1945. aastal päikese kell lõhuti ja selle küljed mätsiti tsemendiga kinni, nagu on meenutanud Roman Haavamägi tütar Helgi Daubare. Ilmselt oli reljeefide tsemendiga katmise põhjuseks just see viies tahk. 1960. aastal sai Roman Haavamägi võimaluse päikese kell uuesti taastada. Uskumatu, aga tõsi – kogu Nõukogude aja, mil toimus aktiivne ateistlik kasvatustöö, seisis promenaadil kõigile nähtavalt Looja-Jumala kujutis. Nüüd on promenaadi päikese kell 101-aastane.

Ülla Paras

Päikese kell 2022. aastal. Foto: Ülla Paras

KES ON HELDE, SEDA ÕNNISTATAKSE

Täna südamest kõiki koguduse liikmeid, kes võtavad aktiivselt osa koguduse elust ja toetavad kogudust regulaarselt oma liikmeannetusega.

Annetada võivad ka need, kes pole meie koguduse liikmed, aga soovivad meie koguduse tegevust ja meie ajaloolise pühakoja ülalpidamist toetada.

Annetusi saab teha sularahas koguduse kantseleis või ülekandega koguduse pangakontole: EE811010602003965006 (SEB), EE442200001120274032 (Swedbank), EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNENE KOGUDUS.

Pangakontole liikmeannetust tasudes palume märkida, millise ajavahemiku eest see tehakse. Kõigi pangaülekandega laekunud annetuste kohta edastab kogudus info Maksu- ja Tolliametile, et annetaja saaks tehtud annetusest tulumaksusoodustust. Sularahas tehtud annetuste korral saavad tulumaksusoodustust need, kes on koguduse kantseleisse teatanud oma isikukoodi.

Juhatus soovib liikmeannetuse tasumise hõlbustamiseks vormistada pangas püsikorraldus.

Nüüd on ka hea ja lihtne võimalus anneta QR-koodi abil.

Kogudusetöö ja koguduse kinnisvara korrastamise heaks saad annetuse teha siin:

„Piibel kõõgis” kokaraamatu väljaandmise toetuseks saad annetuse teha siin:

Igaüks andku oma jõu ja soovi kohaselt.

Pühakiri ütleb: „Kes on helde, seda õnnistatakse.” Õp 22: 9a

Mart Salumäe
koguduse õpetaja

KOGUDUSE NÕUKOGU KUTSUS AMETISSE UUE DIAKONI

9. märtsil kogunes EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse nõukogu selle aasta esimesele korralisele koosolekule. Koosolekul osales 23 nõukogu liiget ja kaks auliiget. Koosolekut juhatas õpetaja Mart Salumäe, päevakorras oli 8 punkti.

Nõukogu võttis teadmiseks möödunud aasta tegevusaruande ja tänavuse aasta tegevuskava. Mart Salumäe nentis, et esimene aasta Haapsalu koguduse õpetajana möödus kiiresti ja tegusalt ning avaldas selle eest tänu kõigile kaastöölistele.

Koguduse esimees Madis Kütt andis ülevaate 2024. aasta majandustegevusest. Eelarves oli kalkuleeritud tulusid 63 714 € ja kulusid 73 377 €, tegelikke tulusid oli 83 551 € ja kulusid 82 110 €.

Aruandega olid kõik nõukogu liikmed saanud enne tutvuda. Koit Latik tegi kokkuvõtte revisjonikomisjoni tööst, mille käigus ta koos Sigrid Veske ja Signe Saviiriga revideeris koguduse majandustegevust möödunud aastal. Mart Salumäe jagas lisaselgitusi õpetaja ametikorteri ehitustööde kohta, mis nõudsid eelarveväliseid lisakulutusi ja milleks otsustas juhatuse võtta kirikuvalitsuselt laenu. Pärast arutelu kinnitas nõukogu üksmeelselt majandustegevuse aruande.

Madis Kütt tutvustas ka selle aasta eelarve eelnõu ja selgitas, et kuna „Piibel köögis” kokaraamat on veel trükkimata, kandusid eelmisel aastal tehtud sihtotstarbelised annetused osaliselt sellesse aastasse ja kajastuvad kuludes. Sel aastal on kavas jätkata kinnisvara arendamist ja teostada Ehte 4 hoone fassaadi remondi esimene etapp. Nõukogu kinnitas 2025. aasta eelarve, milles on ette nähtud tulusid 93 649 € ja kulusid 104 375 € ulatuses.

Õpetaja Mart Salumäe informeeris nõukogu, et koguduse liige **Tiina Kütt** on edukalt lõpetanud õpingud EELK UIs, läbinud pastoraalseminari diakonikoolituse ja ordineeritakse diakoniks 1. mail Kuressaares. Kuna ordineerimise eelduseks on koguduse teenistuses olek, tegi õpetaja ettepaneku luua **diakoni vabatahtlik ametikoht** ja kutsuda sellesse ametisse Tiina Kütt. Otsus kinnitati ühel meelel.

Koosoleku lõpus õnnitles emeritiipiiskop Tiit Salumäe õpetaja Mart Salumäed saabuva sünnipäeva puhul. Sünnipäevalauluks lauldi „Õnnista ja hoia”, loeti ühiselt Meie Isa palve ja õpetaja Mart Salumäe lausus õnnistussõnad.

Maria Strauss

FOTOMEENUTUSI MÄRTSIST

Juhatus tööle õnnistamine ja nõukogu koosolek 9. märtsil

Juhatus liikmete ja koguduse revidentide ametisse õnnistamise toimetasid õpetaja Mart Salumäe ja emeritiipiiskop Tiit Salumäe. Jumalateenistuse lõpus tehti ühispilt.

Fotod: Heino Kahem

Nõukogu koosolek toimus toomkiriku ristimiskabelis.

Fotod: Heino Kahem ja Lia Salumäe

Suurküüditamise mälestuspäev 25. märtsil

1949. a küüditatute mälestuseks asetati lilled Ema altarile ja süüdati küünlad. Kõnelesid õpetaja Mart Salumäe, emeritpiiskop Tiit Salumäe ja Memento liidu esimees Arnold Haljaste.

Foto: Mart Salumäe

„Värvipiibli öö” ja õhtupalvus Taizé lauludega 29. märtsil

„Värvipiibli ööl” said lapsed vaadata filmi „Jeesuse elu” ning ise anda värvid piibliteemalistele piltidele. Fotod: Maria Strauss

Õhtupalvusel Taizé lauludega sai igaüks kirjutada oma palve. Emeriitpiiskop Tiit Salumäe kõneles maarjapäevast, mil Luuka evangeeliumi jutustuse kohaselt ingel kuulutas neitsi Maarjale, et ta jääb Pühast Vaimust lapseootele ja toob ilmale Jeesuse. Kristlik kirik tähistab seda päeva 25. märtsil.

Fotod: Maria Strauss ja Lia Salumäe

KUULAMISOOVITUS

Aprilli kuulamissoovitused on raamatuaasta teemalised.

1. märtsil oli Vikerraadio saatesarjas „Eesti lugu” saade, kus Eesti Keele Instituudi juhtivteadur **Kristiina Ross** räägib Anton Thor Helle / thor Helle täispiibli tõlkest 1739. aastal. Saates kõlab ka emeritõpetaja **Toomas Pauli** õpetus, kuidas oleks piiblit targem lugeda. Saate link: <https://vikerraadio.err.ee/1609606902/eesti-lugu-raamatuaasta-thor-helle-piiblitolge-1739>

8. märtsil rääkis Tartu Ülikooli professor **Mati Laur** Põltsamaa pastorist **August Wilhelm Hupelist** (1737–1819), kes tõlkis kohaliku arsti Peter Ernst Wilde saksakeelsed tervisealased õpetused eesti keelde, mille Wilde ka oma trükikojas avaldas. „Lühike õpetus” on esimene eesti keeles ilmunud perioodiline väljaanne. Saate link:

<https://vikerraadio.err.ee/1609613665/eesti-lugu-raamatuaasta-luhike-opetus>

Head harivat kuulamist!

Mart Salumäe

NATUKE NALJA

Ühes Tallinna koguduses rääkis õpetaja leeritunnis pikalt ja põhjalikult paastumisest, paastukommete pidamise olulisusest ja ka sellest, et paastuma ei pidanud näiteks rasedad, haiged, rasket tööd tegevad inimesed ja reisil viibijad. Leerilapsed kuulasid ja mida kaugemale õpetaja selle paastujutuga jõudis, seda murelikumaks nende näod läksid.

Kui ta lõpetas, küsis üks leeripoistest: „Millal need paastureeglid kehtestati?” Õpetaja selgitas, et paastuti juba Vana Testamendi ajal, aga keskajaks olid kristlikud paastureeglid ammu välja kujunenud. Leeripoiss küsis taas: „Kui pikk see teekond pidi olema, et reisil olemise alla käis?” Õpetaja selgitas, et kuna tollal käidi jala või mindi hobusega, siis need vahemaad ei olnud kuigi pikad, mida ühe söögivahega suudeti katta. Näiteks Tallinnast Pääskülla minek võttis küllalt aega, nii et vahepeal pidi leiba võtma.

Selle peale läks leeripoiss nagu särama ja ta lausus: „Selge! Koduteel põikan Pääsküla tanklast läbi ja võtan paastureegleid rikkumata korraliku burgeri!”

SÜNNIPÄEVAD APRILLIS

1. aprill	Lii Habak	
2. aprill	Margus Jõgilaine	
	Ekke Oskar Engman	
	Tuuli Lauringson	
3. aprill	Markus Rafael Kalda	20
5. aprill	Silvi Tarang	77
	Mia Peetris	
	Andra Paadik	
6. aprill	Indrek Jets	55
	Rebecca Martin	
7. aprill	Hembo Soon	77
8. aprill	Liisa Maria Kaareste	
9. aprill	Andero Kanarik	
11. aprill	Sander Gontmacher	
	Lisanna Gontmacher	
	Greteli Kõiv	
12. aprill	Rahel Aurelia Strauss	
14. aprill	Ilmar Aasna	
	Anni Oja	45
	Jarmo Jammer	
	Janno Jammer	
15. aprill	Kaire Klesment	
16. aprill	Virve Salum	79
18. aprill	Merle Ojasild	65
19. aprill	Mark Marcel Schwindt	20
20. aprill	Emely Koplmaa	10
23. aprill	Lauri Luik	
	Hans Sägi	20
24. aprill	Lauri Fredrik Kariis	
	Emma Calero	
25. aprill	Lehte Palts	73
	Aron Tomingas	10
26. aprill	Aleksander Jõkk	70
	Oliver Puusepp	
27. aprill	Marlene Schwindt	
28. aprill	Marika Järve	
29. aprill	Rebecca Riin Laasi	15
30. aprill	Velta Mägi	80
	Ahto Borman	50
	Heiki Tomingas	

PALJU ÕNNE JA ROHKET ÕNNISTUST SÜNNIPÄEVALASTELE!

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNENE KOGUDUS

Kantselei 473 7166, Kooli 6, 90501 Haapsalu
Õpetaja 5346 7922
E-post haapsalu@eelk.ee
Koduleht haapsalu.eelk.ee
Facebook facebook.com/Haapsalukirik
Pangakonto EE811010602003965006 (SEB), EE442200001120274032 (Swedbank),
EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNENE KOGUDUS
Registrikood 80210533

Koguduse kantselei avatud kolmapäeval ja reedel kell 10–14.

Kohtumine koguduse õpetajaga palume varem kokku leppida.

Koguduse infokirja Johannese Sõnumid järjekordse numbri ilmumise teade ja vastav link koguduse koduleheküljele saadetakse soovijaile e-postiga. Palume teie abi, et infokirja saaksid võimalikult paljud huvilised. Teatage soovijate e-posti aadressid koguduse kantseleisse. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja ettepanekuid, millest Johannese Sõnumites lugeda soovitakse.

Toomkirik on avatud pühapäeviti kell 10–12.30. Piiskopilinnuse muuseumi kaudu saab kirikut külastada K–P kell 10–18. Koguduse külalistele on toomkirik ja Jaani kirik avatud ettetellimisel.

Piiskopilinnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt linnus.salm.ee/sundmuste-kalender/.

EELK tegemistest saab lugeda e-kirik.eelk.ee, eelk.ee ja www.eestikirik.ee.

TOIMETUS

Mart Salumäe	mart.salumae@eelk.ee , 5346 7922
Tiit Salumäe	tsalumae@yahoo.com
Kristel Engman	engmankristel@gmail.com
Lia Salumäe	salumae.lia@gmail.com
Maria Strauss	mariastrauss@gmx.de
Andra Kirna	andra@kirna.eu
Sirje Jätsa	sirjejatsa2@gmail.com
Teno Ilves	teno.ilves@gmail.com
Anne Vooremaa	annevooremaa933@gmail.com
Heli Tammik	vanakaru11@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub alates septembrist 2008.

Issand, Sina tead, et kõik me soovime maa peale rahu!